

PRILOG 2. KOMENTARI/ PRIMJEDBE/SUGESTIJE SUBJEKATA PLANIRANJA NA SCOPING TABELU

Br	Okolišno pitanje	Komentar	Prihvaćeno/ Nije prihvaćeno	Obrazloženje
<i>Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo</i>				
1.	Klimatske promjene – nije bilo naglašeno na Scopingu	<ul style="list-style-type: none"> – uticaj provedbe IDRP na klimatske promjene vezano za emisije stakleničkih gasova (uticaj saobraćaja, zagrijavanje objekata, uticaj od sječe šuma, itd.) – uticaj klimatskih promjena na razvoj djelatnosti koje su predviđene provedbom IDRP (ski staze, itd.) – korištenje prirodnih resursa zbog provedbe IDRP (pitka voda, voda za zasnežavanje ski staza, energenti za grijanje objekata i funkcionisanje postrojenja, i dr.) 	Prihvaćeno	Komentari obrađeni kroz poglavlja „2.1.1. Kvalitet zraka i klimatske promjene“ u sklopu poglavlja opis i procjena postojećeg stanja, „3.1. Kvalitet zraka i klimatske promjene“ definisanje mogućih okolinskih problema, zatim u poglavljima „5.2 Analiza i evaluacija mogućih uticaja“ i „6.3. Površinske i podzemne vode“
2.	Svjetlosno zagađenje – nije bilo naglašeno na Scopingu	<ul style="list-style-type: none"> – uticaj provedbe IDRP na svjetlosno zagađenje – način rasvjete, koji smanjuje zagađenje – uticaj provedbe IDRP sa aspekta svjetlosnog zagađenja na biodiverzitet – uticaj provedbe IDRP sa aspekta svjetlosnog zagađenja na zdravlje ljudi 	Prihvaćeno	Komentari obrađeni kroz poglavlja “2.1.9 Svjetlosno zagađenje“ u sklopu poglavlja opis i procjena postojećeg stanja, “3.6.Biodiverzitet“ definisanje mogućih okolinskih problema, zatim u poglavlju „6.8.Svjetlosno zagađenje“ kroz definisanje mjera za zaštitu od svjetlosnog zagađenja
3.	Elektromagnetno zračenje – nije bilo naglašeno na Scopingu	<ul style="list-style-type: none"> – uticaj provedbe IDRP zbog izgradnje elektroenergetske infrastrukture na zdravlje ljudi 	Prihvaćeno	Komentari obrađeni kroz poglavlja “2.1.9 Svjetlosno zagađenje i uticaji od druge elektroenergetske infrastrukture“ u sklopu poglavlja opis i procjena postojećeg stanja, zatim u poglavlju „6.8.Svjetlosno zagađenje i druga elektroenergetska infrastruktura“ kroz definisanje mjera za zaštitu
4.	Tlo, šume i šumsko zemljište	<ul style="list-style-type: none"> – treba procijeniti uticaj provedbe IDRP na osjetljivost šuma i planinske vegetacije 	Prihvaćeno	Komentari obrađeni kroz poglavlja “ 2.1.2 Tlo, šume i šumsko zemljište“ u sklopu poglavlja opis i procjena postojećeg stanja, “ 3.2 Tlo, šume i šumsko zemljište“ definisanje mogućih okolinskih problema, zatim u poglavlju „ 6.2 Tlo, šume i šumsko zemljište“ kroz definisanje mjera za zaštitu
5.	Buka	<ul style="list-style-type: none"> – kod uticaja nije naglašena buka koju će u prostor unijeti provedba sporta i rekreacije, turizma i saobraćaja 	Prihvaćeno	Komentar obrađen kroz poglavlje „3.5 Buka“ koje se odnosi na moguće okolinske probleme od planskih aktivnosti

6.	Biodiverzitet	– Uticaj povećanja broja posjetilaca zbog provedbe IDRP na prihvatljivi kapacitet područja	Djelimično prihvaćeno	Kroz poglavlje “8.1 Ciljevi programa praćenja“ je predviđena izrada akcionog plana upravljanja posjetiteljima i kontinuirano praćenje broja turista
Kantonalno javno komunalno preduzeće „RAD d.o.o“				
1.	Problem upravljanja otpadom	Problemi u sistemu upravljanja otpadom na predmetnom području javljaju se pri prikupljanju otpada na širem području nastalog od strane posjetilaca. Prijedlog za rješavanje problema, tj. sprječavanja nastanka otpada te za njegovo adekvatno zbrinjavanje jeste postavljanje novih kontejnera tipa „zvona“ većeg kapaciteta i tada bi termin odvoza otpada bio 1x sedmično pod uslovom pravilnog razvrstavanja otpada u postavljenim posudama. Pored kontejnera postaviti i eko-table (edukativni panoi sa natpisom o zabranjenom odlaganju otpada pored kontejnera).	Prihvaćeno	Komentar obrađen kroz poglavlja „3.8 Otpad“ i „6.7 Otpad“ kojim su propisane odgovarajuće mjere u oblasti upravljanja otpadom
Zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo				
1.	Pejzaž	Potrebno da se u cilju determinisanja jasnih utjecaja planiranih tehnogenih zahvata na ekosisteme ovog područja realizira hidro-ekološki monitoring u dva karakteristična perioda: a) Tokom izgradnje planirane infrastrukture, b) Tokom korištenja izgrađene infrastrukture.	Prihvaćeno	U poglavlju 8 Program praćenja stanja okoliša u toku implementacije plana ili programa (monitoring) propisaće se odgovarajući plan monitoringa u toku izgradnje i u toku eksploatacije planiranih sadržaja.
Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo				
1.	Vode	– Mjerenja kvaliteta i kvantiteta voda treba se provoditi na nizu mjernih mjesta kroz relativno dugo razdoblje. Iz tog razloga bez potrebnog broja mjerenja u dužem vremenskom periodu na tačno utvrđenim lokacijama sa precizno definiranim projektnim zadatkom ne mogu se donositi jednostavni zaključci da određene aktivnosti koje će se provoditi u sklopu planiranog RP nemaju uticaja na podzemne vode, a posebno ukoliko tokovi podzemnih voda direktno prihranjuju podzemni akvifer ili putem izvora i vrela se direktno zahvataju za vodosnabdijevanje.	Djelimično prihvaćeno	Sve intervencije u prostoru je potrebno uskladiti sa mjerama zabrane i ograničenja koje su navedene u Odluci o zaštitnim zonama Sarajevskog polja „Službene novine Grada Sarajeva 02/87“ (prema kojoj se područje SRP Bjelašnica nalazi u trećoj zoni sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u Sarajevskom polju). Sve intervencije u prostoru mogu biti odobrene jedino ako nisu u koliziji sa mjerama iz pomenute odluke. Na osnovu tehničke dokumentacije Investitor će ishodovati sve potrebne dozvole, uključujući i ekološku dozvolu, ukoliko je tako predviđeno odgovarajućim zakonskim i podzakonskim aktima, koja obavezno uključuje i planirani monitoring

				odnosno lokacije monitoring mjesta, broj uzorkovanja i parametre.
		<p>– Odvodnja otpadnih voda iz objekata koji pripadaju Regulacionom planu se ne može posmatrati samo lokalno u sklopu obuhvata plana već se treba posmatrati cjelokupna odvodnja do prečistača ili drugog recipijenta.</p>	Djelimično prihvaćeno	<p>Odvodnja otpadnih voda iz objekata planiranih prema IDRP SRP Bjelašnica se kroz SPUO posmatra sa aspekta predloženih tehničkih rješenja koja se odnose na konkretan obuhvat SRP Bjelašnica, s tim što su predložene mjere koje se odnose na zaštitu površinskih i podzemnih voda u širem obuhvatu. Takođe su propisane sve mjere koje su naznačene u Odluci o utvrđivanju treće zone sanitarne zaštite.</p>
		<p>– Kanalizacioni kolektor kojim se vrši odvodnja voda iz objekata sa Bjelašnice, ukoliko se ošteti ima direktan uticaj na izvorište „Sarajevsko Polje“</p>	Prihvaćeno	<p>U poglavlju 6 Mjere zaštite okoliša, uključujući mjere sprječavanja, smanjenja, ublažavanja i kompenzacije nepovoljnih uticaja provedbe plana ili programa na okoliš, predviđene su mjere prilikom izgradnje kojim se na minimum svode mogućnosti za ovakav scenario, takođe predviđene su i mjere u slučaju akcidenta.</p>
		<p>– Šta se planira sa aspekta pošumljavanja i nadoknađivanja izgrađenog građevinskog zemljišta koje je prije gradnje pripadalo šumama i šumskim zemljištima sa kojih se trajno uklanja nisko rastinje i sječe šuma kako bi se smanjili erozioni procesi, smanjila brzina oticanja površinskih oborinskih voda i sanirao narušeni prirodni ambijent.</p>	Prihvaćeno	<p>Komentar je obrađen u poglavlju 6 Mjere zaštite okoliša, uključujući mjere sprječavanja, smanjenja, ublažavanja i kompenzacije nepovoljnih uticaja provedbe plana ili programa na okoliš</p>
		<p>– Da li izgrađena komunalna, saobraćajna infrastruktura može da podnese pritiske koji se novom gradnjom na nju vrše i kakav to ima uticaj na stanje voda imajući u vidu da dnevne maksimume u vremenu zimske sezone skijanja i drugih turističkih aktivnosti</p>	Djelimično prihvaćeno	<p>Uticaji planiranih aktivnosti prema IDRP SRP Bjelašnica su obrađeni u nacrtu SPUO po elementima životne sredine. Plansku i projektnu dokumentaciju rade ovlaštene licencirane kuće koje upošljavaju ovlaštene projektante i planere, te se ovo pitanje ne odnosi na izradu SPUO</p>
		<p>– Prethodni planeri kada je u pitanju odvodnja otpadnih voda nisu planirali lokalne prečistače voda već su na tako velikom rastojanju gradili kanalizacione kolektore za odvodnju, danas se planom predviđaju a postavlja se pitanje zašto, te na osnovu kojih analiza, parametara je to odlučeno.</p>		

		<p>– Šta je sa muljem iz prečistača i šta u slučaju kvara i akcidenta imajući o vidu osjetljivost kraških predjela na zagađenje te postojanje zona sanitarne zaštite.</p>	Prihvaćeno	<p>U poglavlju 6 Mjere zaštite okoliša, uključujući mjere sprječavanja, smanjenja, ublažavanja i kompenzacije nepovoljnih uticaja provedbe plana ili programa na okoliš, predviđena je mjera izbora najpovoljnijeg načina zbrinjavanja mulja iz PPOV, koji ima najmanje posljedice na okoliš, te su u nastavku opisani potencijalni načini zbrinjavanja mulja iz postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda</p>
		<p>– Planom predviđena gradnja novih hotela na izdvojenom lokalitetu koji nije opremljen saobraćajnom i komunalnom infrastrukturom također će imati uticaj na stanje voda jer je potrebno krčiti i sjeći šumu, trajno ogolijevati prostor pretvorbom šumskog u građevinsko zemljište, a tokom korištenja objekta kontinuiran pritisak na kvalitet i kvantitet voda.</p>	Prihvaćeno	<p>Komentar je obrađen u poglavlju 6 Mjere zaštite okoliša, uključujući mjere sprječavanja, smanjenja, ublažavanja i kompenzacije nepovoljnih uticaja provedbe plana ili programa na okoliš</p>
		<p>– Gradnja na širem lokalitetu Bjelašnice i Igmana se i dalje planira što sa već izgrađenim objektima čini širi uticajni prostor, posmatranje ovog ID RP SRP Bjelašnica treba sagledati u širem planskom kontekstu, te definirati njegov uticaj na uži prostor njegov obuhvat i širi prostor (prvenstveno na sanitarne zone Izvorišta „Sarajevsko Polje“).</p>	Prihvaćeno	<p>Uticaj na vode obrađen je u poglavlju 3.3 Površinske i podzemne vode, a u sklopu poglavlja 8 Program praćenja stanja okoliša u toku implementacije plana ili programa (monitoring) definisan je prijedlog praćenja kvaliteta voda na tri lokacije</p>
		<p>– „SCOPING“ tabele i prezentacije istih nisu dali adekvatne odgovore kakav uticaj na okoliš imaju IDRП SRP Bjelašnica, te na osnovu čega su doneseni zaključci da nema uticaja na okoliš, u ovom slučaju na vode. Koji su to dodatni podaci, izvori, studije i analize na osnovu kojih je na prezentaciji u Opštini Trnovo konstatovano da ovaj plan nema uticaja.</p>	Djelimično prihvaćeno	<p>„SCOPING“ tabela predstavlja kratak pregled najznačajnijih problema identifikovanih u posmatranom području u odnosu na planske aktivnosti IDRП SRP Bjelašnica. Svi identifikovani problemi su detaljno razrađeni kroz nacrt Strategijske procjene, prema sadržaju utvrđenom Uredbom o strategijskoj procjeni uticaja planova i programa na okoliš („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 32/11)</p>
		<p>– Neki lokaliteti koji su spominjani u „SCOPING“ tabeli su izvan obuhvata plana, kao što je Crna rijeka i Bijela rijeka.</p>	Prihvaćeno	<p>Lokaliteti koji su izvan obuhvata Plana ne spominju se.</p>

		<p>– Strategijska procjena uticaja na okoliš za Izmjene i dopune RP SPC Bjelašnica ne sadrži sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odnos prema drugim planovima ili programima • Procjenu sranja okoliša ako se plan ne implementira, • Koji su to značajni uticaji provođenja plana koji mogu biti direktni, indirektni, kumulativni, kratkoročni, srednjoročni i dugoročni zatim trajni i privremeni, pozitivni i negativni, • Koje su to mjere zaštite, uključujući mjere sprječavanja, smanjanja, ublažavanja i kompenzacije nepovoljnih uticaja provedbe plana, • Koja su to alternativna rješenja sa aspekta zaštite okoliša, • Program praćenja stanja okoliša u toku implementacije plana (monitoring). 	Ne prihvata se	<p>Predstavnici Ministarstva nisu imali uvid u Nacrt Strategijske procjene uticaja na okoliš za Izmjene i dopune RP SPC Bjelašnica, te nisu mogli da utvrde da li ista sadrži navedena poglavlja ili ne.</p> <p>Sadržaj Strategijske procjene uticaja na okoliš za Izmjene i dopune RP SPC Bjelašnica formiran je u skladu sa Uredbom o strategijskoj procjeni uticaja planova i programa na okoliš („Službene novine Kantona Sarajevo" broj 32/11) te sadrži navedena poglavlja.</p>
2.	Šumarstvo	<p>– Potrebno konkretnije obraditi pitanja uticaja na okoliš, šume i šumska zemljišta, divljač i staništa divljači.</p>	Prihvaćeno	Komentari obrađeni kroz poglavlja „3.2 Tlo, šume i šumsko zemljište“ i „3.6 Biodiverzitet“ u kojima su prepoznati uticaji planskih rješenja na komponente okoliša
		<p>– Potrebno je obratiti posebnu pažnju o uticaju krčenja šuma na dijelovima šuma na kojima su već izgrađene staze iz razloga stabilnosti ovih manjih obraslih površina, a isto se odnosi i na uticaj krčenja šuma i izgradnje objekata na cijelom prostoru obuhvata RP-a kao i uticaja na „Prašumu“ koja ostaje u potpunom okruženju te uticaja na opšte korisne funkcije šuma.</p>		
		<p>– Kada je u pitanju divljač i staništa divljači navodi se da je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine osnovala Posebno lovište „Igman-Bjelašnica“, te isto ustupila na gospodarenju KJP „Sarajevo-šume“ d.o.o Sarajevo. Za navedeno lovište izrađena je i donesena Lovno gospodarska osnova na koju je saglasnost dalo Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Također Federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva donio je Rješenje o osnivanju uzgojnih područja za divokozu. U sastavu uzgojnog područja „Bjelašnica-Treskavica-Visočica“ nalazi se i Posebno lovište „Igman – Bjelašnica“. U vezi sa navedenim u raspravu o uticaju na okoliš trebalo bi uključiti i Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (na ova pitanja najbolje komentare i odgovore mogu dati stručnjaci sa Šumarskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu).</p>	Djelimično prihvaćeno	Lovno uzgojna područja su obrađena u poglavlju „2.1.2. Tlo, šume i šumsko zemljište“. Upravljači šumsko-gospodarskim područjem su uključeni u listu dionika, što se smatra najvažnijim s obzirom da se gospodarenje vrši u skladu sa ŠPO kroz koju se obrađuju dijelovi koji se odnose na ograničenja u gpostodarenju šumamam/ lovno uzgojne rezervate.